

AMZV ČR, TO, 1939, č. 100–128. Kópia, strojopis.
ADAP, D, IV., s. 167–171, č. 158.

¹ Česko-slovenský minister zahraničia F. Chvalkovský rokoval v Berlíne 21. 1. 1939.

120

25. január 1939. Budapešť.

Správa česko-slovenského vyslanca M. Kobra o rozhovore tlačového referenta vyslanectva I. Milecza s vedúcim tlačovej sekcie maďarského ministerstva zahraničných vecí A. Ullein-Reviczky o návrhu na vytvorenie tlačového a rozhlasového prímeria.

Dôverné!

V dôsledku rozmluvy, ktorou mal podepsaný vyslanec se zahraničným ministrom hrabětom Csákyom dne 20. t. m. (viz zprávu číslo 7 ze dne 20. t. m.¹) vyhledal dne 24. ledna 1939 zpravodajský referent zdejšího vyslanectví Dr. Milecz šéfa tiskové sekce maďarského zahraničního ministerstva legačního radu Ulleina-Reviczského, se kterým měl dlouhou rozmluvu o poměru maďarsko-česko-slovenském.

Ullein-Reviczky zdůraznil, že ministr zahraničních věcí Csáky a celá maďarská vláda považuje vídeňským rozhodnutím poměr mezi Maďarskem a Česko-Slovenskem za vyřešený a pohlíží na hranici stanovenou ve Vídni jako na definitivní. Právě proto jest v zájmu maďarské vlády a v intencích ministra zahraničních věcí Csákyho a šéfa tiskového odboru Ulleina-Reviczského, aby mezi Maďarskem a Česko-Slovenskem nastala konečně doba dobrého sousedství a upřímného spolužití, což je umožněno tím, že Maďarsko již nežádá od Česko-Slovenska vůbec nic. Předpokládá, že snaha maďarské vlády o vytvoření lepšího poměru mezi Maďarskem a Česko-Slovenskem se setká s paralelní snahou se strany česko-slovenské, poněvadž jest přesvědčena, že jest v zájmu Česko-Slovenska, aby byl tento poměr stvořen. Z eventuálních sporů mezi Maďarskem a Česko-Slovenskem nemůže vzniknouti žádný prospěch ani pro Maďarsko, ani pro Česko-Slovensko, těžiti z nich může eventuálně jenom „tertiu gaudens“. Tím nechce snad tvrditi, že by kdosi třetí chtěl provokovati podobné spory. Není ani v intencích Csákyho prokázati komukoli tuto službu a proto si maďarská vláda přeje upřímně smíru s Česko-Slovenskem.

Při dnešním stavu věci jest nevyhnutelné, aby se tento smír projevil nejdříve ve dvou nejmohutnějších prostředcích, kterými lze ovlivňovati veřejné mínění, a to v tisku a v rozhlasu. Navrhuje proto, aby bylo hned na místě bez jakéhokoliv formulování přesných textů uzavřeno jakési „Gentlemen agreement“ v tom smyslu, že on dá přísné pokyny, jak maďarskému rozhlasu, tak i celému maďarskému tisku, aby přestalo dráždění veřejného mínění druhé strany, jakož i často nerozumné a zbytečné útoky rozhlasových stanic a tisku, které pak otravují veřejné mínění obou národů.

Dr. Milecz odvětil na základě výnosu čs. ministerstva zahraničních věcí číslo 3852/II-1/39 ze dne 16. ledna 1939², že jest přesvědčen, že podobná dohoda by byla v intencích česko-slovenské vlády a že se proto hodlá všemi prostředky postarati o to, aby i česko-slovenský tisk a rozhlas dostal podobné instrukce a zdržoval se v zájmu dobrého poměru a přátelského ducha všech útoků proti Maďarsku.

Dr. Milecz sdělil pak Ulleinovi-Reviczky hlavní body výnosu výše uvedeného, že totiž není a ani nebyla žádná propagační kancelář v Nitře a ani kde jinde, která by byla řídila štvavou kampaň proti Maďarsku, dále že přednášeč urážlivých protimaďarských básní v bratislavském rozhlase ze dne 28. prosince 1938³ dostal důtku a konečně, že – pokud jde o štvání slovenského rozhlasu, na který si maďarská vláda stěžuje – vyjadřovaly všechny projevy oficiálních osob jenom rozhořčení nad postupem maďarských orgánů proti osobám slovenské národnosti. Ullein-Reviczky vzal toto na vědomost a prohlásil důvěrně, že se svého času sám zasadil o to – v dlouhé rozmluvě s ministrem vnitra – aby maďarští četníci v oblastech, obydlených Slováky, dostali velmi přísné instrukce od nadřízených úřadů postupovati proti slovenskému obyvatelstvu s krajní mírností a zameziti co možná dalšímu prolévání krve po Šuranech⁴. Zdůraznil, že hlavní župané dali tyto instrukce ovšem podřízeným bezpečnostním orgánům, které upozornili na to, že způsob, jakým nakládali čeští četníci se slovenským obyvatelstvem počas 20 let byl docela jiný a že nelze tudíž očekávati od venkovského obyvatelstva, aby se tak rychle přizpůsobilo služebním předpisům maďarského četnictva. Proto musí maďarští četníci ve slovenských oblastech postupovati jinak, nežli jsou zvyklí v ostatním Maďarsku a prokázati mnohem více taktu, což lze docílití jen tím, že se služební předpisy maďarského četnictva nebudou vždy uplatňovati doslovně. Maďarská vláda jest i jinak ochotna upravití slovenskou menšinou otázkou takovým způsobem, aby z ní nemohly vzniknouti další třenicí mezi oběma státy. Maďarská vláda jest prý ochotna požádati dokonce Prahu, aby bratislavská vláda vyslala některou vyšší úřední osobnost do slovenských oblastí v Maďarsku, aby si přímým a ničím nerušeným stykem se slovenským obyvatelstvem získala přesný dojem o opravdových požadavcích tohto slovenského obyvatelstva, hlavně po té stránce, co má býti ještě učiněno se strany maďarské vlády, aby byly splněny legitimní požadavky slovenského lidu v Maďarsku. Toto uvedl Ullein-Reviczky jako důkaz dobrých úmyslů maďarské vlády, která prý se nedává věsti nějakým přehnaným nacionalismem.

V dalším rozhovoru si Ullein-Reviczky a Dr. Milecz uvědomili, že při provádění tiskového příměří se vyskytnou jak s jedné, tak s druhé strany jistě četné potíže, jelikož jest třeba počítati nejenom s nedostatkem pochopení u různých revisních orgánů, nýbrž i s eventuálním zlým úmyslem se strany jednotlivců. Proto se shodli v tom, že eventuální další štvání s jedné nebo druhé strany by nemělo vyvolávati rekriminace či odvetu, nýbrž naopak, že by obě strany se měly přičiniti o to, aby se to neopakovalo. Proto zůstane Ullein-Reviczky ve stálém styku s Drem Mileczem.

Dr. Milecz odvětil, že to jest i jeho intence a že doufá, že z této spolupráce může vzniknouti pro oba státy jenom prospěch.

Jak to již naznačil podepsaný vyslanec ve své běžné politické zprávě č. 6 ze dne 13. t. m.⁵ dalo by se očekávati, že povolání Csákyho v čelo zdejšího zahraničního ministerstva přivádí i jistou změnu dosavadních method maďarské zahraniční politiky. Ullein-Reviczky mluvil o věcech tak přímo a otevřeně, jak by jeho předchůdce v úřadě legační rada Szent-Iványi nikdy nebyl mluvil. Jest třeba tudíž těchto dobrých dispozic využití a proto žádá vyslanectví tamní úřad, aby byl dán pokyn všem rozhlasovým stanicím v Česko-Slovensku a celému česko-slovenskému tisku, aby se zdržoval jakýchkoli útoků a štvání proti Maďarsku a to pokud možno ihned, aby bylo jasno, že i u nás se jeví upřímná snaha a vůle uvésti v účinnost tiskový a rozhlasový mír, který přispěje k dosažení přátelského poměru, o nějž jde. Vyslanectví je přesvědčeno, že odstraněním různých útoků a štvání z rozhlasu a tisku se přispěje podstatně k ozdravení poměru maďarsko-česko-slovenského. Jest eminentním zájmem česko-slovenským, aby se mezi oběma zeměmi vyvinula lepší atmosféra, která jest předpokladem pro eventuální další vývoj dobrého sousedského poměru. Vyslanectví žádá tamní

úrad, aby mu bylo sděleno, jaké pokyny budou dány česko-slovenskému rozhlasu a tisku ve smyslu výše označeném.

Vyslanec:
Dr. M. Kobr v. r.

SNA, Vládný delegát pri MZV, kart. 2, č. 82/39 – dův. Odpis, strojopis.

¹ Pozri dok. č. 112.

² Uvedený dokument sme nemali k dispozícii.

³ Išlo o báseň A. Žarnova Šurany.

⁴ Pozri dok. č. 92.

⁵ Pozri dok. č. 106.

121

26. január 1939, Bratislava.

Správa Prezídia Krajiniského úradu okresným náčelníkom, policajným riaditeľom a prednostom štátnych policajných úradov o obnovení rokovania s Maďarskom a výzve k vytvoreniu priaznivej atmosféry vo verejnosti.

Ako bolo svojho času rozhlasom i v dennej tlači uverejnené, prerušené boli v mesiaci decembri 1938 následkom stále sa opakujúcich pohraničných incidentov¹ jednanie vo všetkých česko-slovensko-maďarských komisiách, pojednávajúcich prevedenie viedeňského arbitrážneho výroku zo dňa 2. novembra 1938.

Po diplomatickom riešení incidentov i znepokojujúcej propagandy maďarskej zahájené boli dňa 26. januára 1939 znovu jednanie vo všetkých zmiešaných komisiách.

V záujme kľudného a úspešného skončenia týchto rokovaní a budúceho priateľského, susedského nažívania oboch národov je treba vyvarovať sa akýchkoľvek činov a verejných prejavov proti maďarskému národu a vláde, ktoré by mohli slúžiť k oprávneným sťažnostiam a prípadne i retorzným opatreniam zo strany Maďarska.

Maďarskí vládni činitelia prisľúbili učiniť všetky potrebné opatrenia, aby štvavá kampaň rozhlasu i tlače bola zastavená a vydali tiež pokyny úradným činiteľom v odstúpenom území k umiernenému postupu proti Slovákom a k zastaveniu vypovedania².

V prvom rade je však treba vytvoriť znesiteľné pomery menovite v pohraničných okresoch slovensko-maďarských. Za týmto účelom nech páni prednostovia úradov spoločne so styčnými dôstojníkmi vyvíjajú častejší styk s maďarskými úradnými činiteľmi (veliteľmi pohraničných praporov a hlavnými slúžnymi), ktorých treba zdvorilou formou upozorniť na prisľub maďarských vládnych činiteľov s tým, že akéhokoľvek porušenie tohto prisľubu prinútilo by slovenskú vládu k retorzným opatreniam.

Upodozrievanie maďarských úradných činiteľov, že by Hlinkova garda, alebo dokonca armáda, či iné formácie pripravovali na určitých úsekoch vpády do odstúpeného územia, alebo že by úradní činitelia Slovenskej krajiny podporovali dajakým spôsobom odpor slovenského obyvateľstva v odstúpených územiach proti úradom a platnému právnemu poriadku, treba čo najkategorickejšie